

PAPER DETAILS

TITLE: Yeni Ekonomik Düzende Küresellesme Yerellesme Baglaminda Belediyelerde Yeni Mali Yönetim Anlayisi

AUTHORS: esra Sivrekli DEMIRCAN

PAGES: 99-128

ORIGINAL PDF URL: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/66500>

YENİ EKONOMİK DÜZENDE KÜRESELLEŞME YERELLEŞME BAĞLAMINDA BELEDİYELERDE YENİ MALİ YÖNETİM ANLAYIŞI*, **

Esra Siverekli DEMİRCAN***

ÖZ

İçinde bulunduğumuz 21. yüzyılda tüm dünya ülkelerini etkisi altına alan küreselleşme süreci, kamu yönetimi anlayışında önemli değişimlere yol açmıştır. Bu değişimlerden birisini oluşturan yerelleşme kavramı kapsamında, yerel yönetim birimi olan belediyelere atfedilen önem de artmış ve belediyeler yeni mali yönetim ilkelerinin etki alanına girmiştir. Bu bağlamda, subsidiarite (yerindenlik) ilkesi ile birlikte; yeni mali yönetimin temel ilkelerini oluşturan mali saydamlık, performans yönetimi, katılımcılık ve mali özerklik ilkeleri belediyelerde yeni mali yönetim anlayışına dahil olmuştur.

Anahtar Kelimeler: Yerelleşme, Mali Yönetim (Bütçe Yönetimi), Mali Saydamlık, Mali Özerklik

THE NEW ECONOMIC ORDER AND THE NEW FISCAL MANAGEMENT PERSPECTIVE OF MUNICIPALITIES WITHIN THE SCOPE OF GLOBALIZATION AND DECENTRALIZATION

ABSTRACT

Globalization has led to important changes in public administration perspective in the 21st century. One of these changes has been decentralization, in which the importance of municipalities, local and administration units has increased and municipalities have been influenced by the new fiscal management principles. In this context, fiscal transparency, performance management, participation and fiscal autonomy principles, which are fundamental principles of new fiscal management, have been included in the new fiscal management approach with the subsidiarity principle.

Key Words: Decentralization, Fiscal Management (Budget Management), Fiscal Transparency, Fiscal Autonomy

* Bu makale 29. sayıda sehven hatalı basıldığından, veniden yayınlanmıştır.

*Çalışmanın olgunlaştırılmasında çok değerli emeklerini esirgemeyen Prof. Dr. Nihat FALAY'a teşekkürü bir borç bilirim.

*** Yrd. Doç. Dr., Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, İİBF, Maliye Bölümü
Makalenin geliş tarihi: Ağustos 2007, kabul tarihi: Aralık 2007

GİRİŞ

İçinde bulunduğumuz 21. dünyayı etkisi altına alan küresel “yeni ekonomik düzen” anlayışı kamu mali yönetimini yakından ilgilendiren ve dolayısıyla il ve belediye olan belediyeleri de kapsamına alan bir kavramdır. Belediyelerin gerek kurumsal, gerekse mali açıdan bu yeni düzenin ögesini oluşturmuştur.

İnsanların toplum halinde
rak ortaya çıkan ve artan kamu
sinde teşkilatlanmış bazı kurum
kapsamda devlet; bazı hizmetle
tim aracılığı ile gerçekleştirir
lığıyla yerine getirmeye başlamı

Belirli bir beldede yaşaya-
gidermek amacıyla oluşturulan
yönetim birimlerinden en önem-
li olarak ülke yönetimi içerisinde
kendisini yöneten birimleri biz-
ce sayılan kurumlardır.

Yerel nitelikli hizmetlerin rin hizmet sunumunu etkinlikle şının uzantısı olarak ortaya çıkı mel ilkelerin uygulanmasına bağ olmak üzere, mali saydamlık, p nabilir. Hizmetlerin yerinden v ifade eden subsidiarity ilkesi, h edilmesi ve kullanımının kamu saydamlık ilkesi, yönetimde et odaklı yönetim anlayışını benir netim açısından gerekse mali aç yeni kamu yönetiminin temel il vesinde; belediyelerin mali yön trendlere uyumu söz konusu ol uygulamaya geçirilmesi, beledi yında da önemli bir paya sahip rıyla uygulanabilirliğinin econo bağlı olduğunu da ifade etmek g

Çalışmanın ilk bölümünde
ve yerelleşme süreci olarak tem

lümde ise, belediyelerde yeni mali yönetimin temelleri başlığı altında; kamu mali yönetimindeki değişimin temelinde kamu yönetimi anlayışındaki değişim yattığından, öncelikle kamu yönetimindeki değişim süreci incelenecek, sonra da kamu mali yönetimindeki değişim süreci, bütçe anlayışındaki değişim perspektifinden değerlendirilecektir. Adı geçen bölüm, Avrupa Birliği'ndeki genel eğilimler ve yerel yönetimlerdeki mali yönetim anlayışının dönüşümünün açıklanması ile son bulacaktır. Bu bağlamda, özellikle üniter yapıli devletlerde yerel yönetim birimleri içinde en önemli yere ve ağırlığa sahip olması dolayısıyla, belediyeler temel alınarak yerel yönetimlerin dünyadaki mali ve kurumsal gelişim trendi Avrupa Birliği perspektifinden incelenecektir. Çalışmanın son bölümü olan, üçüncü bölümde; kamu hizmetlerinin yürütülmesinde belediyelerin yeri ve rolü inceleme konusu yapılacaktır. Bu başlık altında öncelikle, belediyelerin ortaya çıkış nedenleri ve önemi teorik düzeyde ele alınacak ve daha sonra kamu hizmetlerinin sunumu ve hizmet-mali yapı ilişkisi açısından belediyeler değerlendirilecektir. Çalışmada temelde üniter devletlerdeki yerel yönetim birimi olarak, belediyeler ele alınmakla birlikte, konu ile ilgili olması bakımından bazı yerlerde federal yapıli devletler de söz konusu yapılacaktır. Çalışma, tündengelim yöntemi ile konuyu teorik boyutlarıyla inceleme konusu yapacaktır.

Çalışmada teorik ve dünya uygulamaları bağlamında değerlendirilecek olan yeni ekonomik düzendeki yerelleşme süreci; içinde bulunduğumuz 21. yüzyılda benimsenen yerel yönetim anlayışının temelini oluşturmaktadır. Bu süreçte dünya iktisadi konjonktüründeki gelişimin küreselleşme süreci şeklindeki yansıması; yerelleşme bağlamında beraberinde bazı değişim ve dönüşümleri de getirmiştir. Böylece, dünya ülkeleri bir yandan; mal, hizmet, sermaye ve insanların serbestçe dolaşımını öngören küreselleşme sürecini yaşarken, diğer yandan; yerel yönetimlerin mali ve idari alanda özerklikleri ve ülke yönetimindeki ağırlıklarının artışı öngören yerelleşme sürecini yaşamaya başlamışlardır. Bu perspektiften değerlendirildiğinde, çalışmanın temel amacı; belediyelerde kamu mali yönetimi açısından bu iki yeni dönüşümün temel nitelikleri ve uygulanabilirliklerinin sağlayabileceği avantajlar ve dezavantajların ortaya konulmasıdır.

I. YENİ EKONOMİK DÜZENDE KÜRESELLEŞME VE YERELLEŞME

Küreselleşme, özellikle mal hareketleriyle birlikte, sermaye hareketlerinin de uluslararası alanda serbestleşmesidir. Sermaye ve mal hareketlerinin dünya küresi içinde serbestçe dolaşımını ifade eden küreselleşme, aslında yeni bir kavram değildir. Zaman içerisinde bazı engellemelere uğramış olmakla birlikte, son 400 yılı kapsayacak şekilde; uzak demiryollarının keşfedilip, sömürgeciliğin başladığı dönem olan 16. yüzyıldan günümüze kadar geçen süreçte küreselleşme

sürecinden söz etmek mümkün
selleşme sürecinin de başlangıcı

Dünyada ikinci büyük küresel ticaret merkez olmak üzere ortaya çıkmaya başlamıştır. Daha sonraki dönemlerde II. Dünya Savaşı'na kadar geçen süreç içerisinde dünya ticaret dolaşımı gündeme gelmiştir (Aydın, 2017). Ekonomik yapıda uluslararasılaşma, ticaretin geliştirilmesi ve yatırımların kolaylaştırılması Ticaret Anlaşması (GATT), Uluslararası Ticaret Örgütü (Dünya Ticaret Örgütü) (WTO) ve Dünya Ticaret Sistemi'nin kurulması ile bir diğer küresel ticaret merkezi haline gelmiştir.

Günümüzde, uluslararası liberalizasyon eğilimleri ve özellikle 1980 sonrası dönemde ortalarla hız kazanan küreselleşmenin (5) ortaya çıkması ve yaygın indirimleri politikasını öneren *Yönlü İktisat*'ın da önemli bir ka-

Globalleşme, uluslararası küreselleşme, genel olarak ülkeleri ötesi bilgi, mal, hizmet ve sermaye ile birlikte, küreselleşme, sınırları bilgi, mal, hizmet ve sermaye akışına da katkıda bulunmuştur (Ta-

Ulaşım ve iletişim maliyetleri mallar, hizmetler, sermaye, bilgilerinin kaldırılması amaçlanmaktadır. Kurumların yanı sıra sınırlar arasında sadece sermaye ve malları değil, telefonlar, kuruluşlar küreselleşmeye başlamıştır. Diğer yandan, küresel ölçekte nakit akışlarını özgür kılmış ve teknoloji

“Yeni ekonomi” anlayışın uluslararası niteliği de ortaya çıksa yasa ekonomisinden uluslararası yanında, küreselleşme ile birlik ülkenin uluslararası ticarete (Stiglitz, 2002:26). Diğer yandan özellikle gelişmekte olan ülkeleri getirmiştir. Bu ülkelerde rekabet

ği, ekonomik büyüme ve kalkınmanın yetersizliği başta olmak üzere ortaya çıkan makro ekonomik sorunlar ve birçok insanın sosyal güvenlik ağından yoksunluğu ve içerisinde bulunulan yoksulluk önemli sorunların başında gelmektedir (Ener ve Demircan, 2006:206-207). Nitekim, Dünyada özellikle 1980'li yıllarda önemini uluslararası ve küresel anlamda arttırmaya başlayan yoksulluğun boyutları, Dünya Bankası verilerine göre; 1990'lı yıllarda dünya nüfusunun yaklaşık beşte birini oluşturmaktadır (Bakınız: Demircan, 2007:255-260).

Küreselleşme süreci ile birlikte dünya, 21. yüzyıla yeni ekonomi anlayışını içeren düzenin yapı taşlarından oluşan bir ortamda girmiştir. Bilgi ve iletişimin ön plana çıktığı bu süreç dünya ülkelerinde ekonomik ve toplumsal yaşamı çok yönlü olarak etkilemiş ve bu etkileşim yeni devlet düzenini ortaya çıkarmıştır. Bu değişim doğrultusunda günümüz Dünyası'nda devlet kavramına farklı işlev ve görevler yüklenmeye başlamış ve öncelikle devletin ekonomik rolü yeniden düzenlenmiştir.

Küreselleşme ve yeni ekonomik düzen sürecinin iktisadi alt yapısını oluşturan neo liberal yaklaşımın dayandığı oluşturan temel düşünce; devlet faaliyetlerinin mümkün olduğunca kısıtlanması, küçük ve optimal bir devlet boyutunun yakalanarak, iktisadi bakımdan etkin kaynak tahsisinin yapılabileceği bir devlet anlayışı olarak şekillenmiştir (Sönmez, 2001:32). Böylece devletin ekonomideki rol ve fonksiyonlarının yeniden düzenlenmesi, kamu hizmetlerinin sunumunda merkezi yönetim ile birlikte, yerel yönetimlerin de rol ve sorumluluklarının yeniden düzenlenmesi gerekliliğini beraberinde getirmiştir.

1980 sonrası dönemde ortaya çıkan ve etkisi hızla tüm dünyaya yayılan küreselleşme süreci ve devlet anlayışı; sivil toplum düzeninin kurulması ve kurumsallaşmanın sağlanması yönünde katılıma dayalı bir kurum olma fikrini de ön plana çıkarmıştır. Toplumun sosyal, siyasal ve ekonomik olarak farklılaşması ve çoğullaşması ve dış dünyayla çok boyutlu ilişkilere girilmesinin sonucunda ciddi büyüklükte sivil toplum kuruluşları ortaya çıkmış ve çeşitli STK'lar devletin işlevlerini ve sorumluluklarını paylaşmaya başlamışlardır. Bu STK'ların çoğu devletin geleneksel rolünü sorgulamaya başlamış ve katılımcı bir devlet anlayışı güç kazanmıştır. Böylece sivil toplum anlayışı ve kuruluşları, demokratikleşmeyi, yerinden yönetimi, yetki dağılımını, güçlendirilmiş bireysel ve toplumsal hakları, daha fazla bölgesel ve küresel bütünleşmeyi destekleyen bir güç haline gelmiştir (Göymen, 2004:32).

Küreselleşme süreci teknolojinin gelişimi, teknolojinin yayılması anlamında "hızlanma etkisini" her alana yaymıştır. Üretim, dağıtım, para, yönetim, bilgi, enformasyon gibi pek çok konuda bu etkiyi görmek mümkündür. Tüm bunlar yeni sorunlar ve ihtiyaçları da beraberinde getirmiş ve bu durum kamusal alandan beklenen hizmetlerin önceliklerinin değişmesine yol açmıştır. Bu kapsamda kamusal alanın en üst düzenleyicisi durumunda olan devletin, hızlanan ve

çeşitlenen ihtiyaçlara adapte olması bir zorunluluk halini almıştır. Küreselleşme sürecinde devletin rolü yeniden tanımlanması, esnek bir yapıya kavuşturulması ve modeline adapte edilmesi kaçınılmazdır.

Küreselleşme süreci ile birlikte devletin rol ve fonksiyonları yeniden tanımlanmış ve yerelleşme kavramı oluşturulmuştur. Yerel nitelikte olanlarının halka açık olarak sunulması ve adem-i merkeziyetçilikten uzaklaşarak yerelindeki genel eğilimin odak noktası haline gelmesidir.

Küreselleşme sürecinin de etkisiyle, dönüşümü, kamu sektörü ve kamu kuruluşlarının etkinliğini öngörmüştür. Küreselleşme sürecinde ulaşılabilmesinde yerelleşmeye bağlı olarak, yerelleşme aslında küreselleşme süreci oluşturan ve piyasa mekanizmalarıyla uyumlu bir şekilde yerel yönetiminin yaratılması amacına ulaşmış ve edilebilmektedir.

Günümüzde küreselleşme süreci, yerel yönetimlerin adem-i merkeziyetçilikten uzaklaşarak, Dünyada demokrasinin yaygınlaşmasıyla hızlı bir şekilde gerçekleştirilebilir. Küreselleşme sürecinde geliştirilmesi ortak bir anlayış haline gelmiştir. Diğer yandan, küreselleşmeye bağlı olarak yaşamın piyasa mekanizmalarıyla uyumlu hale getirilmesi için yerelleşme kavramı, uluslararası standartlar ve uygulamalarındaki artışla, yerel yönetimlerin üzerindeki etkisinin artmasıyla (Göymen, 2004:159).

Yerelleşme kapsamında yerel yönetimlerin güçlenmesi; yerel yönetimlerin etkinliği, yerel yönetimlerin olması nedeniyle, ulusal boyutla uyumlu hale getirebilir. Ancak bu yerelleşmenin sağlanamaması, yerel yönetimlere yabancılaşma ve güven kaybı, karşısında durulamayacak bir durum haline getirebilir (Göymen, 2004:26). Diğer yandan, yerel yönetim birimlerinin farklılıkları, yerel yönetimlerin aynı performansı gösterememesi

kınmasında ülke genelinde bütünlüğün sağlanamaması, güçlü bir yönetim yapısı oluşturamamaları durumunda yönetsel ve hizmet sunumu açısından ortaya çıkan sakıncalar ve idarenin bütünlüğü ilkesinin zedelenmesi gibi dezavantajlarının da olduğunu ifade etmek gereklidir.

Küreselleşmeyle birlikte, ulus-devletlerin yetkilerinin ulusüstü kurumlara (küresel örgütler ve bölgesel anlaşmalar yoluyla) devredilmesinin yanısıra; ikinci boyutuyla yerel yönetimlere devredilmesi, merkezi yönetimin olanaklarının, yetkilerinin ve sorumluluklarının kendi içindeki alt birimlere aktarılmasına yol açmıştır. Bu durum, yerel yönetimlerin giderek, mali, idari ve ekonomik açılardan özerkleşerek, merkezi yönetime olan bağımlılığının azalmasına neden olmuştur (Kazgan, 2002:34). Bu şekilde ortaya çıkan yerelleşme kavramının temelinde yatan, yerel yönetimlerin güçlendirilerek, özellikle yerel nitelikli hizmetlerin yerel yönetim birimlerine bırakılması düşüncesi; merkeziyetçilikten doğan sakıncaların ortadan kaldırılması veya devlet yönetiminde adem-i merkeziyetçiliğin benimsenmesi amaçlarına dayalıdır (Güler, 2000:15). Nitekim, sağlıklı bir yerelleşmenin temelinde öncelik benimsenen amacın ortaya konulması olmakla birlikte; bu durum benimsenen anlayışın başarısı açısından da oldukça önemlidir.

Küreselleşmenin başarısı, çelişki gibi görünmesine rağmen, yerelleşme sürecine bağlıdır. Klasik anlamda, yerelleşme (desantralizasyon), ulus-devlet bütünü içinde merkezi yönetimden yerel yönetimlere doğru yetki, görev ve kaynak aktarımını ve bu anlamda yerel yönetimlerin ulus-devlet bütünü içinde merkezi yönetime oranla güçlendirilmesini ifade eder. Günümüzde ise yerelleştirme, merkezi yönetimin elindeki planlama, karar verme, kaynak oluşturma ve bunları yürütme gibi yönetsel yetkilerin taşra kuruluşlarına, yerel yönetimlere, yarı özerk kurumlara, meslek kuruluşlarına, gönüllü örgütlere (vakıflar, dernekler veya sivil toplum kuruluşları gibi) ve şirketlere aktarılması olarak kabul edilmektedir. Yetki genişliği, özelleştirme ve sivilleşme kavramları, modern anlamdaki yerelleştirme teriminin çeşitli uygulamalarıdır. Yerel yönetimler, yerelleştirme politikaları ile güçlendirilmekte ancak asıl olarak yetkilerin buradan piyasa güçlerine transferi amaçlanmaktadır. Modern anlamda yerelleştirmenin yöneldiği bu hedef, onu klasik anlamda yerelleştirmeden farklı kılan en önemli özelliklerden biridir (DPT, 2001:10).

Küreselleşme sürecinin yaşandığı günümüzde yerelleşme (decentralization), yetkilerin merkezden yerele aktarılması şeklinde hemen her ülkede başvurulan bir yoldur. Ancak burada yetki ve sorumluluklarla birlikte kaynakların ve öz kaynak yaratma imkanlarının da yerel yönetimlere devri önem taşımaktadır. Ayrıca yerel yönetimlerin de genel kamu yönetiminde yeni arayışlarla birlikte ortaya çıkan uygulamalardan yararlanmaları gerekir. Aksi takdirde merkez yerine yerelde verimsiz çalışan birimler ortaya çıkabilecektir (Yılmaz, 2001:17).

II. BELEDİYELERDE Y

İçerisinde bulunduğumuz
rindeki değişimler, uluslararası
şam koşullarına bağlı olarak top
değişmesi ve buna göre değişen
rindeki baş döndürücü gelişme
açan köklü değişimleri de beral
tüm dünya ülkeleri mal, hizmet
mını öngören küreselleşme süre
önemin arttığı yerelleşme eğilin

Tüm dünyada ortaya çıkan maliyet farklı şekillerde ortaya çıkmıştır. Bu süreçten etkilenmiştir. Bele mali yönetimi anlayışındaki değişim olmak üzere iki yönlü girmiştir.

A. KAMU YÖNETİMİNİN

Küreselleşme sürecinin gelişme eğilimleri; yerel yönetim anlayışı ile şekillenen uygulamalar

Dünyadaki küreselleşme-y kamu yönetimindeki değişimler - *NPM*) *Yaklaşımını* ortaya koy ne doğru meydana gelen bu d sektörü ve yönetimi üzerindeki teorideki değişiklikler ve özel s stratejilerinin kamu yönetimi (2004:26). İdare (administration) nan bu yaklaşım, özü itibariyle temleri kamu yönetiminde de u turan görüşler şöyle özetlenebili

- Yöneticilerden ne beklendiğinden sorumlu tutulmaları.
- Yöneticilerin kendilerinin yönetimsel yöntem ve kaygılarının farkında olmaları.
- Yetkiler merkezi birimlere verilmelidir.
- Girdilerden çok çıktılar elde edilmelidir.

- Yöneticiler kullandıkları kaynaklar ve bu kaynakların kullanımı sonucu ulaştıkları sonuçlara göre sorumlu tutulmalıdır.
- Yurttaşlara (müşterilere) hizmet sunucusunu seçme imkanı tanınmalıdır.
- Politika oluşturma görevleri, doğrudan hizmet sunumu ve düzenleme görevleri birbirinden ayrılmalıdır.

Yukarıda ifade edilen temel özelliklerin yanı sıra, yönetim (governance) kavramı, yönetimde tek yönlülük yerine çok yönlü bir etkileşime ve sivil toplumun rolüne vurgu yapmıştır. Günümüzde hem özel sektör, hem de kamu sektörü için, yerel ve küresel düzenlemeler ışığında kullanılan yönetim kavramı, devlet-toplum ilişkilerinin katılıma dayalı bir zemin üzerinde oturmasını öngören bir kavram olarak ortaya çıkmış ve merkezden yerele doğru gidişatı hızlandıran adem-i merkeziyetçi bir anlayış benimsenmiştir (Alodalı vd., 2004:142-143). Yerel yönetim olarak da adlandırılan ve yerel yönetimleri yönetim sürecinin temel aktörlerinden biri olarak benimseyen bu yaklaşım, günümüzde merkezi yönetim ve yerel yönetim ilişkilerinin düzenlenmesi ve yerel demokrasinin gelişmesi açısından büyük önem taşımaktadır. Bu süreçte, özellikle merkeziyetçiliğin ortaya çıkardığı ve küreselleşme sürecinin arttırabildiği bazı olumsuzlukların giderilmesi noktasında yerel yönetimler yüklendikleri yeni yönetim anlayışıyla devreye girebilmektedirler (Ökmen, 2005:555).

Kamu mali yönetiminin değişim dinamikleri, kamu yönetimindeki birimlerin tamamını yakından etkilemiştir. Gerek federal yapılı, gerekse üniter yapılı devletlerde kamu yönetiminde yer alan birimlerin tamamı bu değişimin etki alanına girmiştir. Bu bağlamda, üniter yapılı devletlerde yerel yönetim birimi olarak belediyeler de bu değişim sürecine dahil olmuştur. Böylece belediyelerde halkın ve sivil toplum kuruluşlarının idari ve mali yönetime aktif olarak katılımını öngören katılımcı anlayış, birey odaklı hizmet sunumu ve hizmet sunumunda hizmeti sunan yerel yönetim otoritelerine yetki devrini öngören bir belediye anlayışı dünyada genel kabul görmüştür.

B. KAMU MALİ YÖNETİMİNDE DEĞİŞİM SÜRECİ: BÜTÇE ANLAYIŞINDAKİ DEĞİŞİM

İçinde bulunduğumuz 21. yüzyılda, değişen devlet anlayışına paralel olarak yerel yönetim birimlerinde de bazı değişimler ortaya çıkmıştır. Bu süreçte, benimsenen ve aslında belediyelerde ortaya çıkan mali değişimi yansıtan kent yönetiminin başlıca özelliklerini aşağıda belirtildiği gibi sıralamak mümkündür (Bakınız: Güler, 2004:26);

- Belediye ölçeği büyütülmelidir.
- Küçük ölçekli belediyeler, altyapı hizmetleri bakımından birlik kurarak çalışmalıdır.

- Belediyelere idari ve bütçesi ile mali, merkeziyetçi yönetim anlayışı benimsenmelidir.
- Belediyeler, gelirleri üyelerin bakımından tam sivil toplumun hizmet sunma anlayışı benimsenmelidir.
- Belediyeler giderleri ve gelirleri için bütçe yapmalıdır.
- Belediyelerin özel sektörle işbirliği bunların "kamu idaresi" olarak kabulü ile mümkündür. Belediyelerin yetki alanları içiyle dışıyla yetkili hale getirilmelidir.
- Belediyelerin, hem özel sektörle hem de kamu sektörüyle yönetim örgütleriyle ilişkileri güçlendirilmelidir.

Bu ilkelere dayanarak belediyelerin benimsenen yaygın görüş; belediyelerin idari özerkliğin verilmesidir. Belediyelerin sahip olarak yönetimde yer almaları esastır. Özellikle sağlıklı bir yönetim ve harcama yapma yetkilerinin verilmesi gerekse hizmet sunumundan faydalanarak arttırmak yoluyla bireyleri olumsuz etkilerden kurtarmak için belediyelerde mali özerkliğin sağlanması öncelikle ülkedeki ekonomik büyüme ve yönetim açısından güçlü yönetimlerdir.

Günümüzde belediyelerin idari ve mali önemi, hızlı şehirleşmeyi de etkileyenlerin mali yapısı üzerinde yaratılan etkilerle fazla hissedilmektedir. Özellikle küreselleşme ile birlikte hızla artan altyapı ve karşılaştıkları sorunlar, belediyelerin bütçesindeki artışı kaçınılmaz hale getirmiştir.

Belediyelerde temel ihtiyaçların karşılanması için araç bütçedir. Mali yönetim için sahip olan bütçe, devletin gelir ve harca da denge kuran ve bu kaynakları belli bir dönem için yetki veren bir araçtır. İfadeyle bütçe, maliyetleri siyasetle sunulması planlanan kamu hizmetleri

Günümüzdeki bütçe anlayışı, geçirdiği aşamalarla, mali ve ekonomik koşullar yanında, siyasi ve sosyal ihtiyaçlarla bazı değişiklikleri yapısına getirmiş ve bütçeleme süreci ekonomik bakımdan devlet ekonomisine yön veren araçlardan biri haline gelmiştir (Edizdoğan, 1989:5).

Belediyelerde mali yönetim değişimi, öncelikle mali yönetimde anlayış değişimi olarak kendisini göstermiştir. Bu kapsamda daha önce de ifade edildiği üzere, tüm dünyada adem-i merkezîyetçiliğe doğru gidişatın hızlandığı ve “küresel düşün, yerel hareket et” ilkesi doğrultusunda belediyelerdeki yönetim anlayışı da hizmet sunumunda etkinliği sağlayacak, bireylerin tatmin düzeyini yükseltecek, halk katılımı ilkesini esas alacak, yönetişim temelli bir anlayış zemini üzerine oturmuştur. Bu ilkelerin yerine getirilmesinde esas olan mali yapının sağlam temellere oturtulmasında ise; dikkate alınması gereken ilkeler; başarılı bir bütçe yönetiminin sağlanabilmesi için kaynak-harcama dengesinin kurulması ve bu bağlamda mali disiplinin sağlanması, yine başarılı bir bütçe yönetimi için orta vadeli harcama sistemi kapsamında öngörülen çok yıllık bütçeleme sürecinin uygulanması, hizmetlerde etkinlik ve verimliliğin önemli bir ölçütü olan çıktı odaklı performans esaslı bütçeleme sisteminin kabulü ve belediyelerde gelecekte bulunulması hedeflenen yerin belirtilmesini sağlayan stratejik plan uygulaması olarak uygulamadaki yerini almıştır.

Kamu mali yönetiminde ortaya çıkan önemli değişimlerden birisini oluşturan mali yerelleştirme kavramı; merkezi hükümete ait olan harcama yapma ve gelir toplama yetkisinin bir kısmının yerel yönetim birimlerine devredilmesini ifade eden bir kavramdır. Bu bağlamda, mali yerelleştirme ile kamu kaynaklarının daha verimli kullanımı mümkün hale gelecektir. Diğer yandan, vergi toplama yetkisinin kısmen yerel yönetim birimlerine ve özellikle belediyelere aktarılması yerel vergi kaynaklarını harekete geçirerek, yerel ekonominin kalkınmasını ve yerel yöneticilerin siyasal sorumluluk üstlenmelerinde anahtar rol oynamasını sağlayabilecektir (Çalışkan ve Sağbaş, 2005:328). Bununla birlikte, daha önce de belirtildiği üzere; yerel yönetim birimlerinin bütçeleri kapsamında sahip olacakları harcama yapma ve gelir toplama yetkisinin etkinlikle kullanımının, siyasi baskı ve tutumlardan uzak ve etkin kamu mali yönetimi ilkeleri doğrultusunda yönetim anlayışına sahip bir yerel yönetim süreci ile mümkün olabileceği de üzerinde durulması gereken önemli bir unsurdur.

Kamu yönetiminin ayrılmaz bir parçası olan kamu mali yönetiminin değişim dinamikleri yukarıda ifade edilen özelliklerle sınırlı değildir. Hizmet sunumunda etkinlik ve verimliliğin sağlanması için gerekli olan performans yönetimi, bütçe yönetimi açısından mali disiplinin sağlanması, uygulamaların kamuoyuna açık olmasını ifade eden mali saydamlık kamu mali yönetiminde literatürdeki yerlerini almış kavramlardır. Ayrıca mali yönetimde denetimin sağlanması, hesap verilebilirlik, uyulması gereken temel ilke ve esasların belirlenmesi ve bu

amaca eşlik edecek gerekli kurulların oluşturulmasında meydana gelen değişimlerin değerlendirilmesini sağlamaktadır (Siverekli Demirel, 2017). Kamu yönetiminin önemli bir yönü olan bu süreçlerin geçerli olması kaçınılmazdır.

Belediyelerde mali yönetim gelir-harcama dengelerini de y kamu ekonomisi üretici birimle da bir taraftan hizmetlerin ve do rin, diğer taraftan da bu hizm paylaşılması mali tevzini (6) mında, üniter yapıli devletlerde devletlerin kendisine ait kayna devletten aktarılan gelir kayna birlikte, üniter yapıli devletlere vergiler ile harç ve benzeri yükü leri, merkezi yönetimden aktarı (1991:83-97). Yerel yönetim bir bestçe harcayabilecekleri, kend yasal sınırlar içinde oran belirle sahip olması özerk yerel yön (1992:62). Belediyelerin harcam çıkan ve ekonomik ayırıma göre rından oluşur. Yeni mali yöneti nin sağlanması ve bütçe açıklı harcamaların azaltılması ve bele te benimsenen temel ilkeleri olu

Yerel yönetim sisteminin yapısal ve işlevsel yapısı, beldeye sunulan hizmetler ve yönetim unsurudur. Yerel nitelikli gelirler, yerel yönetim manının oluşturduğu kaynakların toplamıdır. Yerel yönetimliligi de mali yapının şekillenmesini sağlar (2006:3).

Belediyelerin hizmetlerini etkin ve verimli şekilde gerçekleştirebilmeleri için kaynaklarının yeterliliğine bağlı olarak, bu doğrultusunda genel kabul gören bir anlayışla etkin, etkili ve verimli hizmet üreten belediyelerin bu konuda verilecek yetkilerle güçlendirilmesi (2003:57).

Belediye faaliyetlerini yönetmek, yönlendirmek, koordine etmek ve denetlemek açılarından oldukça elverişli bir yönetim aracı olan bütçe; bütün kamu kuruluşlarında olduğu gibi, belediyelerde de iyi bir bütçe anlayışının yerleşmesini kaçınılmaz kılmaktadır (Başsoy vd., 2000:79).

Yapısı gereği belirli bir coğrafi alan ve yerel hizmetlerle sınırlı kamusal alanda faaliyet gösteren yerel yönetim birimi olan belediyelerin, bütçelerinin de kendilerine ait bir mali plan niteliğine sahip olması gerekir. Nitekim belediyelerin mali açıdan özerkliğe sahip olmaları hizmet sunumunda etkinliğin sağlanması ile yakından bağlantılıdır. Bununla birlikte dünyada kamu mali yönetiminde meydana gelen değişimlerin bütçe anlayışına yansımaları da önemli bir gerekliliktir. Bütçe anlayışına yansıyacak değişimlerin ise ülkenin gelişmişliğindeki ilerlemeler ile bağlantılı olduğunu ifade etmek gereklidir.

C. AVRUPA BİRLİĞİ'NDE YEREL MALİ YÖNETİM ANLAYIŞININ DÖNÜŞÜMÜ

İçerisinde bulunduğumuz 21. yüzyılda, kamu yönetiminde küreselleşme-yerelleşme sürecine paralel olarak ortaya çıkan değişim, ülkeleri kamu yönetiminin önemli bir parçasını oluşturan kamu mali yönetiminde reform arayışlarına itmiştir.

Yerelleşme ve yerel yönetimlerde mali yapının dönüşümü Avrupa Birliği açısından büyük bir öneme sahiptir. Avrupa Birliği'nin ekonomik birlikten başlayarak, özellikle siyasi birlik yolunda gelmiş olduğu noktada, yerellik kavramının büyük bir payı vardır. Birliğin yerindenlik (subsidiarity) ilkesini kabul etmesi yanında bölgesel eşitsizlikler üzerine geliştirdiği programlar bu sürecin gelişmesini hızlandıran temel adımlar olmuştur (Emil ve Yılmaz, 2005:261).

Avrupa Birliği'ne katılacak olan ülkeler açısından, uyum sürecinde AB mevzuatına göre yapılması gereken değişikliklerin içinde yerel yönetimlerce gerçekleştirilecek düzenlemeler önemli bir yer tutmaktadır. Kamu yönetimi içinde yerel yönetimlerin yapısı esas olarak yerindenlik ilkesi çerçevesinde tanımlanmakta ve gerektiğinde yerel ölçekte demokratik yaşamın bir güvencesi olarak ön plana çıkmaktadır (Emil ve Yılmaz, 2005:262).

Yerel Yönetimler Özerklik Şartı, AB'nin bu konuya yönelik uygulamaları konusunda temel başvuru kaynağı niteliğinde olmuştur. Yerel yönetimlerin (ve dolayısıyla yerel yönetim birimi olan belediyelerin) hakları mevcut kanunlar çerçevesinde güvence altına alınırken, bu idarelerin kendilerine verilen görevleri istenilen düzeyde yapabilmeleri için yeterli mali kaynakla desteklenmiş olmaları genel ilkelerdendir (Emil ve Yılmaz, 2005:262). Böylece merkezi yönetim ile yerel yönetimler arasında gelir paylaşımına ilişkin düzenlemelerin istikrarlı ve güvenilir olması, yerel yönetimlerin ve dolayısıyla belediyelerin mali kaynaklarının sorumlulukları ile orantılı olmasını sağlayabilecektir (Kerimoğlu, 2006:99).

Yerelleşme eğilimlerinin özetinde merkeziyetçiliğin azaltılması ya da federal devletlerde, federal anayasa ile sınırlandırılmıştır. Bu de merkezi yönetimin yetkilerinin Fransa ise, 28 Mart 2003 tarihli anayasa değişikliğini gerçekleştirmiş kılmaştır. Böylece, yasanın yerel yönetimlerin vergilerin matrahı haline alınmış ve mali özerklik birimlerin harcama yetkileri de yerel yönetimlere getirdiği ek yükümlülükleri mali eşitlik ilkesi kabul edilmiştir.

Küreselleşme sürecinin de etkisiyle devletlerin dışında, diğer aktörlerin küreselleşmeyi güçlendirecek reformlar da gerçekleştirmektedirler. Bununla birlikte yerel yönetimlere bir genel yetki tan 1994'de il yönetimlerini il yönetimleri'ne yeni bölge rejimlerine ilişkin yerinden yönetimli bir federe devlet yerinden yönetimlere yasama yetkileri artırılması konularında düzenlenmiştir.

Küreselleşme sürecinin gelişmesi, ülkelerinin önemli bir bölümü, yerel yönetimlerine aktarılmasına önem vermişlerdir. Ancak bu gelişmişlik düzeyi ve kurumsal yapılarıdır. Nitekim Türkiye gibi gelişmişlik düzeyindeki Doğu Avrupa ülkeleri olarak yeterince gelişmiş olmaları, kaynak yaratma ve kullanma konusunda bu ülkelerde başarıyla uygulanmış yerel yönetim birimlerine yapılan yerel yönetimlendrilse de, beraberinde bazı sorunlar, ülkelerin kendilerine devredilecek mede başarılı olabilecek sağlıklı birimlerin ülkenin gelişiminde etkili olacaktır.

III. KAMU HİZMETLERİNİN YÜRÜTÜLMESİNDE BELEDİYE- LER

1929 Büyük Dünya Ekonomik Krizi sonrasında geleneksel devlet anlayışından modern devlet anlayışına geçişle birlikte; devletin görev ve sorumlulukları artmış ve sosyal refah devleti kavramı ekonomik literatürdeki yerini almıştır. Bu bağlamda devletin artan fonksiyonları ülke ekonomilerinde devletin payını da arttırmıştır. Devlet adalet, güvenlik gibi tam kamusal mal ve hizmetlerin yanı sıra; eğitim, sağlık, sosyal güvenlik vb. birçok alanda kamu hizmeti sunmaya başlamış ve bu hizmetlerin bir kısmının merkezi yönetim aracılığıyla, bir kısmının da yerel yönetimler eliyle yürütülmesi düşüncesi benimsenmiştir. Böylece yerel nitelikli kamu hizmetlerinin artması, yerel yönetimlerin varlığının önemli bir nedenini oluşturmuştur. Kamu hizmetlerinin yerine getirilmesinde merkezi yönetim olduğu kadar yerel yönetimler de önemli bir yere sahiptir. Bu bağlamda ortaya çıkan yönetimlerarası ilişkiler ülkelere göre farklılık gösterebilmektedir. Nitekim, ABD gibi, federal yapıdaki devletlerde üst yönetimler birden çok olabildiği gibi; Türkiye gibi üniter yapıdaki devletlerde ise çok sayıda yerel yönetim birimleri olabilmektedir. Ancak yerel yönetimler; yerel alanda yönetimlerarası ilişkiler tarafından gerçekleştirilen temel değerler olan özgürlük ve katılım ve etkenlik (1) itibarıyla; hem merkezi-yerel yönetimler, hem de yerel yönetimlerin kendileri arasındaki ilişkilerde ortak payda niteliğindedir (Falay, 2003:23).

Belediyelerin temel fonksiyonlarını oluşturan kent altyapısı, şehircilik hizmetleri, imar, ekonomik, eğitim, sosyal nitelikli, ulaştırma, sportif, kültürel, tarım, veterinerlik, mali ve hukuki görevleri yanında; küreselleşmenin de etkisiyle demokratik anlayışın benimsenmesine özellikle yerel demokrasinin oluşmasına ve ülke barışına önemli katkıları bulunmaktadır (Şafaklı ve Güryay, 2004:537). Buna göre; günümüzde benimsenen belediye anlayışı kapsamında, belediyelerin görevlerini aşağıda belirtildiği gibi gruplandırmak mümkündür;

- Belediyelerin doğuşu ile birlikte ortaya çıkan imar ve bayındırlık hizmetleri, sosyal ve kültürel hizmetler, tarım ve hayvancılık hizmetleri, çevre temizlik ve düzenleme hizmetleri ve eğitim ve sağlık hizmetleri, bu birimlerin yerine getirdiği temel hizmet alanlarını oluşturmaktadır. Nitekim, halka en yakın birimler olan belediyeler, yerel nitelikli hizmetlerin sunumunda hem fayda açısından, hem de maliyet açısından etkinliği daha fazla sağlayabilmektedirler.
- Özellikle 1980 sonrası dönemde tüm dünya ülkelerini etkisi altına alan küreselleşme sürecinin etkisiyle ortaya çıkan; katılımcılığın sağlanması, yerel demokrasinin geliştirilmesi ve yönetim ilkesinin uygulamaya geçirilmesi şeklinde ifade edilen yeni hizmetler ise belediyelerin bir diğer grup hizmetlerini oluşturmaktadır.

A. BELEDİYELERİN O

Genel olarak yerel nitelikli rulan belediyeler, sundukları hi demokratik rejimi yönünden de bi rin yaptıkları hizmetler, insan y dikleri ve değerlendirdikleri hiz

Halka en yakın yönetim b olduğu gibi, demokratiklik pot daha önceliklidir. Bireyin kend uygun düzey “yerel” yönetim ortak ihtiyaçlarının halk tarafın yerel kaynaklarla karşılanması hizmetleri yönetiminin merkezi lerine verilmesi düşüncesine da den yönetim” kavramıdır. Söz kullanılan “yerinden yönetim” k lamlı olarak kullanılır (Dönmez

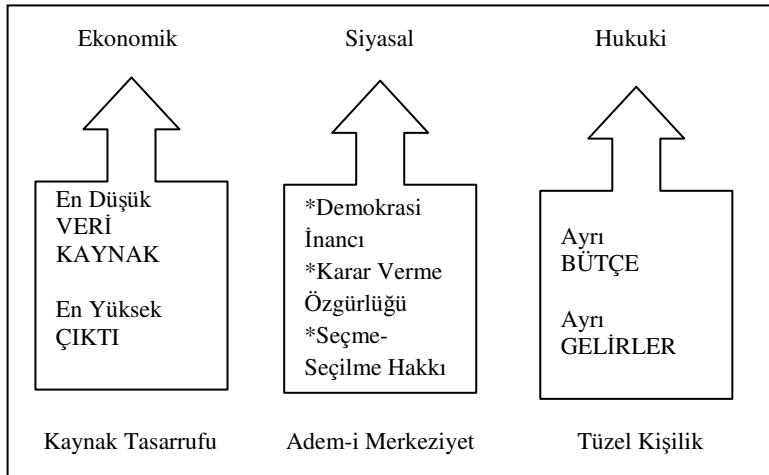
Yerel yönetim birimi olan organlarının seçimle iş başına g tabir edilen belediyelerin ortay mümkündür. Bunlar; ekonomik (Bakınız: Şekil 1).

Yerel nitelikteki kamusal i netim birimleri tarafından yeri veri kaynakların en optimal şek sağlayabilmeleridir. Bu özellik merkezi yönetime oranla daha hip olmalarından ve bireylerin kaynaklanır. Nitekim yönetimle olarak belediyelerin ortaya çıkı sinde optimalitenin sağlanması esasına dayalıdır.

Ekonomide optimum kayn kamu ekonomisinde üretilecek renin görev ve sorumluluk ala teşkilatlanma kıt kaynakların o lamda, hizmetin faydasının ya sorumluluk alanının eşitlendiği açısından optimum alan da belin

Belediyelerin varoluşunun siyasal gerekçesinin özünde ise, demokrasi inancı ve yerel demokratik değerler yatar. Bu değerler, yerel toplulukların kendilerini en çok ve en yakından ilgilendiren konularda özgürce ve demokratik yol ve yöntemlerle yönetmelerini öngörür (Coşkun, 1999:93). Nitekim, yerel yönetimlerin siyasal yönü, bu birimlerin kararlarına halkın aktif ve yaygın katılımının sağlanması ile ilgilidir. Böylece, demokrasi, yerel yönetimlerin halka karşı sorumluluklarının geliştirilmesine katkıda bulunmaktadır (Sakınç, 1998:59). Buna göre, belediyelerin siyasal açıdan var olma gerekçesinin özünde yerel halkın demokratik temsil hakkını kullanması ile; karar verme özgürlüğü ve seçme ve seçilme özgürlüğü gelmektedir.

Şekil 1: Belediyelerin Ortaya Çıkış Nedenleri

Belediyelerin siyasal açıdan ortaya çıkmasını açıklayan siyasal yaklaşımın temelinde; *Tiebout Hipotezi* vardır. Bu hipoteze göre; yerleşim alanları arasında mobil olan tüketiciler (belde halkı), yerleşme kararlarını kendilerine en uygun kamusal hizmet demeti sunan yerleşim alanı için kullanarak, karar verme özgürlüğü açısından demokrasinin işlerliğini sağlarlar (Sakıncı, 1998:65).

Belediyelerin ortaya çıkış nedenlerinin hukuksal dayanaklarını ise, siyasal bir organizasyon olan devletin idari yapısı içindeki yönetim şekilleri oluşturur. Buna göre; üniter yapılı devletlerde devletin tüzel kişiliğinden ayrı bir tüzel kişiliğe, ayrı bir bütçeye ve ayrı gelir kaynaklarına sahip olan belediyeler, adem-i merkeziyetin sonucu olarak ortaya çıkmıştır. Bununla birlikte, federal ve üniter yapılı devletlerde yerel yönetim birimleri ayrı gelir kaynaklarına sahip olmakla birlikte, sahip oldukları yetkilerin aynı olmadığını da ifade etmek gereklidir. Ayrıca, yerel yönetim birimlerinin sahip oldukları gelir kaynaklarının bir kısmı, özellikle üniter yapılı devletlerde; kendi gelir toplama yetkilerine bağlı olarak

elde ettikleri gelirlerden oluştuğ
lan paylardan oluşmaktadır.

B. YEREL YÖNETİM ÖNEMİ

Dünyamız günümüzde küreselleşmektedir. Bir taraftan uluslararası düzenin kurulması, diğer taraftan Küreselleşme gereği, günümüzde uluslararası kuruluşlara devretmek, dış politikada yetki ve görevlerinin bir kısmını uluslararası yönetimlere ve sivil toplum kuruluşlarına devretme sürecine girmiştir (Kalaycıoğlu, 2007).

Yerel hizmetlerin yerel yönetimli sunulmasının çeşitli ne (2003:52). Buna göre;

- Halkın kamu hizmetleri ile ilgili böylece etkin katılım ilkesi
- Belediyeler küçük ölçekli (yerel zaran) hizmet arz ve talepleri
- Bürokrasi ve kırtasiyecilik
- Halkın beklenti ve talepleri
- İhtiyacın ne olduğu ve hizmet arasında denge sağlanması
- Halkın hizmetlere finansman

Yerel yönetim birimi olarak imzaya açılan “Avrupa Yemiştir. Avrupa Yerel Yönetim güçlü, katılımcı, demokratik ve seçilmiş yöneticiler tarafından, ne getirilmesini amaçlayan yer mümkündür. Nitekim, Şart’ın yönetim kavramı; yerel makamların kamu işlerinin önemli bir bölümünü çıkarları doğrultusunda düzenleyen bir kavram olarak ifade Şartı, 1988).

Günümüzde küreselleşme sürecinin getirmiş olduğu ve dolayısıyla dünya ülkelerini etkisi altına alan yerelleştirme (3) anlayışı kapsamında belediyelere atfedilen önem de artmıştır. Böylece merkezi yönetimin görev ve yetkilerinin mümkün olduğu ölçüde yerel yönetimlere devredilmesi katılımcı yerel demokrasiye de işlerlik sağlayabilecektir. Ayrıca yerel yönetim birimi olan belediyelerin hizmet sunumu ve yetki kullanımı açısından geliştirilmesi yerel nitelikli hizmetlerin sunumunda kaliteyi arttırması yönüyle de önemli bir etki yaratabilecektir. Merkeziyetçi yapının adem-i merkeziyetçi yapıya dönüşerek, belediyelere verilen önemin artması ile yerel yönetimlerde idari yapılanma açısından da önemli adımların atılması, idari anlamda reformların da hayata geçirilebilmesini sağlayabilecektir.

C. KAMU HİZMETİ VE BELEDİYE İLİŞKİSİ

Beşeri ihtiyaçların giderilmesi, çok eski dönemlerden günümüze kadar geçen süreçte bütün toplumlar için geçerli olan bir özelliktir. Burada ifade edilen beşeri ihtiyaçlar; özel (kişisel ihtiyaçlarla), kamusal (toplumsal) ihtiyaçlardan oluşmaktadır. Kamusal ihtiyaçların giderilmesi için yapılan hizmetler ise kamu hizmetini oluşturur (Nadaroğlu, 1998:20). Kamu hizmeti; hukuki, siyasi ve iktisadi yönü bulunan ve devletin veya diğer kamu tüzel kişilerinin gözetim ve denetimleri altında genel kollektif ihtiyaçları karşılamak ve kamu yararı sağlamak amacıyla sunulmuş sürekli ve düzenli faaliyetlerdir (Eken, 1995:5).

Kamu hizmetlerini özel hizmetlerden ayıran bazı temel özellikleri vardır. Bunlar; arzın siyasal talepçe düzenlenmesi, faydanın pazarlanamaması, aynı ürün biriminden ortaklaşa tüketim, hizmetten yararlananların birbirine tüketimde rakip olmamaları ve hizmetin üretim ve tüketiminde yasal zorunluluğa başvurulmasıdır (Bulutoğlu, 1981:65). Kamu hizmetlerinin tamamen merkezi yönetim dahilindeki kamu kurum ve kuruluşları tarafından yerine getirilme zorunluluğu yoktur. Çünkü, devletin gözetim ve denetimi altında yürütülen bazı hizmetler de birer kamu hizmeti olup, bu hizmetler belirli bir alan içinde yaşayan insanların elde edecekleri toplam faydayı arttıran hizmetlerdir. Bu kapsamda; faydası belirli bir bölge ile sınırlı olan bölgesel nitelikli; su, elektrik, kanalizasyon, itfaiye, park ve bahçe gibi hizmetler olan yerel hizmetler yerel yönetim birimleri tarafından sunulur.

Kamusal mal ve hizmetlerin merkezi ve yerel yönetimler arasında optimal dağılımı; ölçek ekonomileri, dışsallıklar, karar alma ve yönetim maliyetleri ve adalet gibi kriterler dikkate alınarak değerlendirilebilmektedir. Buna göre, ölçek ekonomileri kriteri dikkate alındığında özellikle tam kamusal mallarda ilave birimi üretmenin maliyetinin sıfır olmasından dolayı üretim miktarı arttıkça birim başına maliyetin düşmesi, bu mal ve hizmetlerin merkezi veya federal yönetim tarafından sunulmasını zorunlu kılar (Özdemir, 2004:457).

Dışsallık yaratan malların metlerinin tüm faydalarının yerinde kalması gerekir. Bu nedenle değişebildiği gibi, her hizmet için Her bir hizmetin fayda alanı ve arasında uygunluğun sağlanması re; dışsallıkların söz konusu olduğu le ortaya çıkan negatif veya pozitif geniş ölçekli yönetim tarafından

Karar alma ve yönetim malının kenin tamamını ilgilendiren kararları, ri, gelirin yeniden dağılımı, sağlanmasını gerektirirken, her bölgeyi tüm hizmetlerini destekleyici maliyetler sağlanmalıdır. Hizmet bölüşümü katlandıkları maliyetin oranı da

Yukarıda ifade edilen kriterlerin uygun devri ve dağılımı kriterleri olarak bililir (Falay, 2003:26);

- Yerel yönetimin görev ve yetkileri içerecek kadar büyük olmalıdır.
- Yararlanılan hizmetin maliyetleri alanlarına taşmamalıdır.
- Yerel yönetim biriminin maliyetlerine imkân tanımalıdır.
- Yerel hizmetler, etkin ve verimli olmalıdır.
- Yerel yönetim birimlerinin maliyetleri için gerekli yasal ve idari düzenlemeler yapılmalıdır.
- Bölge halkı tarafından kabul edilmelidir.
- Hizmetlerin sunumu, her zaman verimli olmalıdır.

Yerel yönetim birimleri için faydası belirli bir bölge ile sınırlı olduğu yerel nitelikli kamu hizmetleridir. Nitekim, yerelleşmenin önemini taşıyan yerel yönetim birimlerinin

sorumlulukları da artmıştır. Diğer yandan, belediyelerin hizmet sunumunda etkinliği sağlayabilmeleri kaynak-harcama dengelerini sağlıklı bir şekilde oluşturabilmelerine bağlıdır. Bu durum ise, belediyelerin hizmetleri ile orantılı kaynaklara sahip olma gerekliliğini beraberinde getirmiştir.

D. BELEDİYELERDE HİZMET-MALİ YAPI İLİŞKİSİ

Yerel yönetim anlayışına uygunluk ve hizmetlerin yerinden karşılanması bakımından önem kazanan kentsel yerel hizmet üretim birimlerinden olan belediyelerin, tüm dünyada ve Türkiye’de toplumsal hayattaki öneminin gittikçe arttığı görülmektedir. Kamu hizmetlerinin; zamanında, ihtiyaca uygun olarak ve kaynakların verimli kullanımı ile yerine getirilmesinde etkili ve verimli olan belediyeler, bulundukları yerel bölgenin sorunlarını ve ihtiyaçlarını daha iyi değerlendirecek ve çözümler üretecek imkanlara sahiptir. Diğer bir deyişle, kamu ekonomisi üretim birimleri arasında belediyelerin de yer alması, hizmetin faydasının yayıldığı alanın belli bir bölge ile sınırlı olması durumunda, topluca yaşamadan kaynaklanan ihtiyaç ve tercihlerin yansıtılabilme imkanı daha kolay olacağından, hizmetin kendisine en yakın yönetim birimince sunulması, hizmet sunumunda etkinliği sağlayacaktır (Siverekli, 2001:123).

Kamu mali yönetimi, genel olarak kamu kaynaklarının yönetimini kapsayan faaliyetlerin tamamını ifade eder. Bu yönetim süreci; kamu mali kurumlarının oluşturulması aşaması ve bu kurumlar tarafından öngörülen düzenlemelerin yapılması, alınan kararların uygulanması ve uygulama sonuçlarının kontrolünü kapsayan aşama olmak üzere iki aşamadan oluşur. Bu bağlamda, kamu mali yönetimi idari faaliyetler ile kamu kaynaklarının kullanılması ve kar amacı gütmeyen kuruluşlarla olan ilişkilerin ön plana çıktığı bir süreç olmaktadır (Devrim ve Altay, 2000:44). Bu yönüyle belediyelerde mali yönetim kavramı; belediyelerde mali birimlerin oluşturulması ve mali konuları kapsayan bütçe ile ilgili düzenlemelerin sağlıklı bir şekilde yapılması olarak ifade edilebilmektedir. Nitekim mali yönetimin etkinliği gerek merkezi yönetim açısından, gerekse belediyeler açısından oldukça önemlidir.

Zamanla değişen devlet anlayışına paralel olarak; ortaya çıkan yerelleşme eğilimleri belediyelerin sunması gereken hizmetlerin gerek nicelik, gerekse nitelik itibarıyla artmasına yol açmıştır. Devlet anlayışındaki değişime paralel olarak, dünya nüfusunun artması, toplumların beklenti ve taleplerinin değişen yaşam koşulları nedeniyle değişime uğraması, kentleşme eğilimlerinin artması ve hizmetlerde kalite anlayışının ön plana çıkması da belediye hizmetlerinin diğer önemli artış nedenlerini oluşturmuştur.

Belediyelerin hizmet sunumunda etkinliği sağlayabilmeleri; diğer bir ifadeyle hizmetin faydasının yayıldığı alan ile hizmetin sunulacağı idari birimin yetki alanının aynı olması ile optimum kaynak tahsisinin sağlanması ve bunu mali eşitlik (4) ilkesini dikkate alarak gerçekleştirmeleri mali özerklik ilkesi ile

de yakından ilişkilidir. Belediyelerin hizmet sunumunda, kendi kaynakları doğrultusunda, kendi ihtiyaçları doğrultusunda ifade edilebilen özerkliğin sağlanması, belediyelerin oluşturdukları veya seçtikleri hizmetlerin maliyetleri yeterli değildir. Bununla birlikte, belediyelerin idarenin baskısı olmaksızın hizmet sunumunda etkili gelir kaynaklarının toplanması, belediyelerin mali özerkliğe de sahip olmaları için önemlidir.

Merkezi yönetim ile yerel yönetimlerin işbirliği, lüsumü sistemi, yerel yönetimlerin Nitekim, belediyelerin görevleri, belediyelerin hizmetlerinin gerektirdiği harcamaların merkezi yönetimle ilişkisi na bağlıdır.

Merkezi yönetim ile yerel yönetimlerin işbirliği, fonksiyonların bölüşümü de hizmetlerin sunumunda Mali fonksiyonların yönetim birimleri tarafından ru şekillenmesine olanak vermesi, belediyelerin camaların doğru şekillenmesini amaçlıdır.

SONUÇ

Çağdaş devletlerde toplumun ihtiyaçları, merkezi yönetim tarafından kamu hizmetlerini karşılamak için yerel yönetimlere devredilmiştir. Bu bağlamda, ülkelerin siyasi yapısına bağlı olarak, yerel yönetimlere günde artmış ve günümüz küreselleşme süreciyle zamanmaya başlamıştır. Bu süreç, yerel yönetimlere devredilerek, desantralizasyon olarak sel düşün yerel hareket et olarak yerini almıştır. Diğer yandan, yerel yönetimlerin değil, kaynakların da merkezi yönetimle bölüşürülmesini öngörmüştür.

Kamusal nitelikli ihtiyaçların karşılanması için çeğleştirilen belediyeler; kamu yararı için sağlanması bakımından özerklik ile bölge ile sınırlı olan ve yerel yönetim birimi olan belediyeler tarafından fayda açısından olumlu sonuçlar ortaya çıkmasındaki önemli etkenler varlığıdır.

Yerel yönetim birimi olan belediyelerin hizmet sunumunda mali yapıları da büyük bir öneme sahiptir. Bu bağlamda belediyelerin kaynak yeterliliğine sahip olması ve dolayısıyla mali özerkliklerinin bulunması, kaynak-harcama dengesinin sağlanması bakımından önemlidir. Diğer yandan, merkezi yönetim ile yerel yönetimler arasında mali fonksiyonların bölüşümü, harcamalarda tasarrufun sağlanması açısından da önemlidir.

Küreselleşme süreci ile birlikte ortaya çıkan yeni ekonomik düzen, kamu yönetim anlayışını da yakından etkilemiştir. Yeni kamu yönetimi yaklaşımı; kamu yönetimindeki uygulamaların neo-liberal yaklaşım açısından yorumlanması, ekonomik teorideki değişiklikler ve özel sektörde meydana gelen yeni yönetim teknik ve stratejilerinin kamu yönetimine olan etkileri ışığında ortaya çıkmış ve kamu kesiminde ve yerel yönetim birimi olan belediyelerde anlayış değişimine yol açmıştır. Yeni kamu yönetimi anlayışı; hizmette kalitenin hedeflendiği ve performans yönetimini öngören, insan odaklı, denetimin ağırlık kazandığı, katılımcı ve devlet-toplum ilişkilerinin sivil toplum kuruluşlarının da katkısıyla önem kazandığı saydam bir yapı üzerine oturmuştur.

Kaynak-harcama dengesinin içerisinde yer aldığı bir mali plan olan bütçe anlayışında meydana gelen değişim, belediyeleri de kapsamına almıştır. Belediyelerde yeni kamu mali yönetimi çerçevesinde, başarılı bir bütçe yönetiminin sağlanabilmesi için, kaynak-harcama dengesinin kurulması ve bu bağlamda mali disiplinin sağlanması, başarılı bir bütçe yönetimi için orta vadeli harcama sistemi kapsamında öngörülen çok yıllık bütçeleme sisteminin uygulanması, hizmetlerde etkinlik ve verimliliğin önemli bir ölçütü olan çıktı odaklı performanslı bütçeleme sisteminin kabulü ve belediyelerde hedeflerin ortaya konulmasını sağlayan stratejik plan uygulaması, mali saydamlık ve hesap verilebilirlik genel kabul gören temel ilkeleri oluşturmuştur. Söz konusu ilkeler aynı zamanda kamu mali yönetiminde merkezi yönetim için de geçerli olan ilkelerdir. Böylece kamu mali yönetiminde bütünlüğün sağlanması da mümkün hale gelmiştir.

Yukarıda yer alan ve küreselleşme sürecinde hedeflenen yeni kamu mali yönetimi ve bütçe yönetimi ilkelerinin uygulanabilirliği konusundaki başarının ülkelerin sahip olduğu temel yapısal özelliklere bağlı olduğunu da ifade etmek gereklidir. İyi işleyen mali ve kurumsal yapının yetersizliği, yönetsel alanda ortaya çıkan sorunlar, toplumsal yapının gelişmelere uyumu karşısındaki yetersizliği ve kalkınma seviyesinin gelişmeleri hızlandırıcı seviyede olmaması yerel yönetim birimi olan belediyelerde yeni kamu mali yönetimi ve en önemli araç konumunda olan bütçe yönetiminde hedeflenen temel ilkelerin uygulanmasını zorlaştıran temel unsurlardır.

Diğer yandan, tarihsel geçmişi çok eskilere dayanan ancak, özellikle son dönemlerdeki etkisi 1980 sonrası dönemde ortaya çıkan küreselleşme sürecinde, serbest piyasa ekonomisinin etkinliği ve bu bağlamda özelleştirme, sivil toplum

kuruluşları aracılığıyla gönüllü çıkmıştır. Yerelleştirme kapsa yapılması benimsenen yetki dev hedeflenmiştir. Ancak, yerel y beraberinde bazı sorunları da g yetki devri idarenin bütünlüğü kurumsal ve yönetsel açıdan sa da beraberinde getirebilecektir. leşme eğilimleri merkezi yöneti dığı için özellikle gelişmişliğin keleri karşısında yönetsel açıda nüyle değerlendirildiğinde; kün gelişmiş ve gelişmekte olan ü başarısız kalabilecektir.

Dünyada yerelleşme eğilimi bir kısmında da merkezi yönetimler ve kaynakların devri uygulamalarıyla ilgili'ne üye olan federal ve üniter devletler ve ülke yönetiminde gerek hizmet ve kaynakların etkin ve verimli kullanılmasında ağırlığının artması, yerelleşmektedir. Bununla birlikte; yukarıda değinilen özellikle az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerin yetersizlikleri, kaynak yetersizlikleri, yapı eksiklikleri dolayısıyla başarıya kavuşturulamazdır. Diğer yandan, mali yönetiminde öngördüğü tutarlılık ve bu yetersizliklerin giderilmesinde diğer ülkelerin gelişmişlik düzeylerinin yüksek olması gerekmektedir. Böylece, son yıllarda bu sürecinin de bir parçasını oluşturmuş olan yakın kamu birimlerinin sunacağı hizmetler olacaktır.

NOTLAR

(1) Kamu hizmetlerinin n dağılımında, yerel yönetimler açısından iktisadi üstünlüklere runma, sokak aydınlatması, çö yönetimler merkezi yönetimler sında daha başarılıdır. Bu başa

bölünmezlik göstermesinin ve faydasının belirli bir bölge ile sınırlı olmasının önemli bir rolü vardır.

(2) Desantralizasyon devlet yetkilerinin devletten farklı, ayrı kurumlara transferidir. Burada söz konusu edilen kurumlar yerel yönetim birimleridir. Yerel yönetim birimleri, devletin gözetim ve denetimi altında kendi bütçeleri olan ve bir çeşit karar alma özerklikleri bulunan kurumlardır.

(3) Yerelleşme küreselleşme sürecinin getirmiş olduğu ve yerel yönetim birimlerinin hizmet sunumunda ve yetki kullanımında aktif olarak kamu yönetimi kapsamında yer almasını ifade ederken, yerelleştirme ise; bir ülkenin bu anlayışı benimseyerek, yerelleşmeyi sağlayacak değişimleri gerçekleştirmesidir. Bununla birlikte, yerelleşme kavramına küreselleşme sürecinin yüklediği diğer bir anlam da uluslararasılaşmanın karşılığı olmasıdır. Çalışmada ifade edilen yerelleşme kavramı ise yerel yönetimlerin etkinliğinin artırılması anlamında kullanılmıştır. Diğer bir ifadeyle, yerelleşme ile yerel yönetimler kavramı aynı anlamı taşımamakla birlikte; burada bir diğer boyutuyla kullanılmıştır.

(4) Mali eşitlik kavramı, bireylerin bir hizmet dolayısıyla vergi, harç vb. şekillerde katlandıkları fedakarlık ile, bu hizmetten sağladıkları faydanın (ölçülebildiği varsayımı altında) birbirine eşit olmasını ifade eder. Yerel yönetimler açısından bölgeler arasında mali eşitliğin olmaması, hizmetin yetersiz sunumu, veya bireylerin hizmet maliyetinden daha fazla miktarda mali külfet ile karşı karşıya kalmalarına yol açar.

(5) Küreselleşme kavramı ekonomik, siyasi ve kültürel boyutları ile üç boyutlu bir kavramdır. Çalışmada kullanılan küreselleşme kavramı, “uluslararası ticaret, sermayenin dolaşımı ve teknolojik yenilikler ile dünya ekonomilerinin bütünleşerek tek bir pazar haline gelmesi” olarak ifade edilebilen ekonomik küreselleşmedir.

(6) Mali tevzin kavramı literatürde idarelerarası mali ilişkiler olarak yer alan bir kavramdır.

- ALKİN, Erdoğan; (2000), “Küreselleşme ve Yerelleşme”, *İktisat Dergisi*, 406 (1), ss. 1-10.
- ALODALI, Fatih; Erdal ARSLAN, (2004), *Yerel Yönetimler ve Yönetişimden Beklenenler*, Bugüne Yerel Yönetimler, Onsekiz Mart Üniversitesi, Biga-Çanakkale, ss. 1-10.
- ARAP, Sultan Kavili; (2004), *Yerel Yönetimler Kongresi ve Yerel Yönetimlerin Yapılanma, Çanakkale ve İdari Bilimler Fakültesi*, ss. 1-10.
- BAŞSOY, Ahmet; Orhan PİRİ, (2004), *Yerel Yönetimler Bütçelerinin Mali Analizi*, ss. 186s.
- BOZKURT, Nilüfer; (1998), “Yerel Yönetimler”, *İktisat Dergisi*, ss. 47-57.
- BULUTOĞLU, Kenan; (1981), *Yerel Yönetimler*, Filiz Kitabevi, İstanbul.
- COŞKUN, Gülay; (1991), *Devlet ve Yerel Yönetimler*, Turhan Kitabevi, Ankara.
- COŞKUN, Vahap; (1999), “Yerel Yönetimler”, *İktisat Dergisi*, 422, ss. 93-110.
- ÇALIŞKAN, Abdülkerim ve İsmail, (2004), *Yerel Yönetimler Maliyesi: Genel ve Özel*, met KÖSECİK (Ed.), *Reform*, Nobel Yayınları.
- ÇOKER, Ziya; (1992), “Yerel Yönetimler”, *İktisat Dergisi*, 2(1), ss. 6-10.
- DEMİRCAN, Esra; (2007), “Türkiye’nin Rolü: Devlet Bütçesi ve Uluslararası Sivil Toplum”, *Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi*, Çanakkale.

- DEVİRİM, Fevzi ve Asuman ALTAY; (2000), “Küreselleşme Sürecinde Sosyal Devlet Anlayışındaki Değişimlerin Kamu Mali Yönetiminin Yeniden Yapılandırılması Açısından Değerlendirilmesi”, **15. Türkiye Maliye Sempozyumu: Türk Kamu Mali Yönetiminin Yeniden Yapılandırılması ve Bu Yapılanmada Performans Yönetimi ve Denetiminin Yeri**, Akdeniz Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Maliye Bölümü, Antalya, ss. 27-76.
- DÖNMEZ, Mustafa; (1999), **Belediye Yönetimi**, Belediye Dergisi Yayını No:3, Ankara, 721s.
- DPT, (2001), **Yerel Yönetimler, Özel İhtisas Komisyonu Raporu**, Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı, Yayın No: DPT:2538-ÖİK:554, Ankara, 186s.
- DPT; (2000), **Küreselleşme, Özel İhtisas Komisyonu Raporu**, Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı, Yayın No:DPT:2544-ÖİK:560, Ankara, 111s.
- DULUPÇU, Murat Ali ve Fatma ÖZMEN ÇANKAYA; (2004), “Küreselleşme Sürecinde Yerelin Dönüşümü: Bölgesel Kalkınma Ajansları-Yönetişim Temelli Bir Model Önerisi”, **Yerel Yönetimler Kongresi: Düünden Bugüne Yerel Yönetimlerde Yeniden Yapılanma**, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Biga İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Biga-Çanakkale, ss. 147-158.
- EDİZDOĞAN, Nihat; (1989), **Kamu Bütçesi**, Uludağ Üniversitesi Güçlendirme Vakfı Yayınları Yayın No:15, Bursa, 270s.
- EKEN, Musa; (1995), **Kamu Hizmetlerinin Yürütülmesinde Yerel Yönetimler**, İzmir Ticaret Odası Yayınları, İzmir.
- EMİL, Ferhat ve Hakan YILMAZ; (2005), “Avrupa Birliği Türkiye Arasında Yerel Yönetimlerin Finansman ve Mali Yönetim Uyumlaştırılması”, **20. Türkiye Maliye Sempozyumu: Türkiye’de Yeniden Mali Yapılanma**, Pamukkale Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Maliye Bölümü, Karahayıt-Pamukkale, ss. 258-273.
- ENER, Meliha ve Esra DEMİRCAN; (2006), “Küreselleşme Sürecinde Yeni Devlet Anlayışı ve Türkiye”, **Yönetim Bilimleri Dergisi**, 2(4), ss. 197-219.
- FALAY, Nihat, (2003), “Kamu Fonksiyonlarının ve Harcamalarının Devri”, **İktisat Dergisi**, 439(7), ss. 23-27.
- GÖYMEN, Korel; (2004), “Türkiye’de Yerel Yönetim Reformu”, **Yerel Yönetimler Kongresi: Düünden Bugüne Yerel Yönetimlerde Yeniden Yapılanma**, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Biga İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Biga-Çanakkale, ss. 31-37.

- GÜLER, Birgül Ayman; (2000), “Küreselleşme Sürecinde Yerel Yönetimlerin Merkeziyetçilik mi?” 14-29.
- GÜLER, Birgül Ayman; (2004), “Küreselleşme Sürecinde Yerel Yönetimlerin Merkeziyetçilik mi?”, **Görüş Dergisi**, 1(1), ss. 1-10.
- KALABALIK, Halil; (1999), “Küreselleşme Sürecinde Yerel Yönetimlerin Merkeziyetçilik mi?”, **15. Türkiye Maliye Sempozyumu: Türk Kamu Mali Yönetiminin Yeniden Yapılandırılması ve Bu Yapılanmada Performans Yönetimi ve Denetiminin Yeri**, Akdeniz Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Maliye Bölümü, Antalya, ss. 27-76.
- KAZGAN, Gülten; (2002), **Küreselleşme Sürecinde Yerel Yönetimlerin Merkeziyetçilik mi?**, 286s.
- KERİMOĞLU, Baki; (2006), “Küreselleşme Sürecinde Yerel Yönetimlerin Merkeziyetçilik mi?”, **Yerel Yönetimler Kongresi: Düünden Bugüne Yerel Yönetimlerde Yeniden Yapılanma**, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Biga İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Biga-Çanakkale, ss. 147-158.
- KESER, Hasan; (2004), “Avrupa Birliği Türkiye Arasında Yerel Yönetimlerin Finansman ve Mali Yönetim Uyumlaştırılması”, **20. Türkiye Maliye Sempozyumu: Türkiye’de Yeniden Mali Yapılanma**, Pamukkale Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Maliye Bölümü, Karahayıt-Pamukkale, ss. 258-273.
- KÖSE, Ömer; (2004), “Yerel Yönetimlerin Merkeziyetçilik mi?”, **Sayıştay Dergisi**, 1(1), ss. 1-10.
- KURTULUŞ, Barış; (2006), **Türkiye’de Yerel Yönetimlerin Finansman ve Mali Yönetim Uyumlaştırılması**, Değerlendirme Genel Kurul, Ankara, 166s.
- NADAROĞLU, Halil; (1998), “Küreselleşme Sürecinde Yerel Yönetimlerin Merkeziyetçilik mi?”, **15. Türkiye Maliye Sempozyumu: Türk Kamu Mali Yönetiminin Yeniden Yapılandırılması ve Bu Yapılanmada Performans Yönetimi ve Denetiminin Yeri**, Akdeniz Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Maliye Bölümü, Antalya, ss. 27-76.
- ÖKMEN, Mustafa; (2005), “Küreselleşme Sürecinde Yerel Yönetimlerin Merkeziyetçilik mi?”, **Yerel Yönetimler Kongresi: Düünden Bugüne Yerel Yönetimlerde Yeniden Yapılanma**, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Biga İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Biga-Çanakkale, ss. 31-37.
- ÖNCEL, Yenal; (1991), **Mahallî Yönetimler**, 177s.

- ÖZDEMİR, Ali Rıza; (2004), “Kamusal Mal ve Hizmetlerin Merkezi ve Yerel Yönetimler Arasında Optimal Bölüşümü”, **Yerel Yönetimler Kongresi: Düünden Bugüne Yerel Yönetimlerde Yeniden Yapılanma**, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Biga İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Biga-Çanakkale, ss. 449-459.
- SAKINÇ, Süreyya; (1998), **Kamusal Mali Yerinden Yönetim ve Yerel Kamusal Malların Sunumunda Etkinlik: Türkiye İçin Bir Model Önerisi**, Emek Matbaacılık, Manisa, 259s.
- SİVEREKLİ DEMİRCAN, Esra; (2003), Finansal Katılım İçinde Belediye Vergilerinin Payı ve Merkezileşme”, **İktisat Dergisi**, 439(7), ss. 51-58.
- SİVEREKLİ, DEMİRCAN, Esra; (2006), “Yeni Ekonomik Düzende Bütçe Sistemlerindeki Değişim Süreci ve Türk Kamu Maliyesinin Uyumu”, **Yönetim ve Ekonomi Dergisi**, Celal Bayar Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, 2(13), ss. 47-61.
- SİVEREKLİ, Esra; (2001), “Yerelleşme ve Yerel Demokrasi”, **Türk İdare Dergisi**, 431, ss. 121-133.
- SOROS, George; (2003), **Küreselleşme Üzerine**, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul.
- SÖNMEZ, Sinan; (2001), “Yolsuzluk, Saydamlık ve Küreselleşme”, **İktisat İşletme ve Finansman Dergisi**, 188, ss. 30-38.
- STİGLİTZ, E. Joseph.; (2002), **Küreselleşme-Büyük Hayal Kırıklığı** (Çev:Arzu TAŞÇIOĞLU-Deniz VURAL), Plan B Yayıncılık, İstanbul.
- ŞAFAKLI, Okan Veli ve Erdal GÜRYAY; (2004), “KKTC Belediyeciliğinde Ölçek Yapısının Finansal Boyutu ve Yansımaları”, **Yerel Yönetimler Kongresi: Düünden Bugüne Yerel Yönetimlerde Yeniden Yapılanma**, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Biga İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Biga-Çanakkale, ss. 537-552.
- TANZİ, Vito; (1998), “The Demise of the Nation State?”, **IMF Working Paper**, WP/98/120.
- TEKEOĞLU, Muammer; (1999), “Küreselleşme Sürecinde Devletin Ekonomideki Yeni Fonksiyonları ve Türkiye”, **Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi**, 15, ss. 67-74.
- TOPRAK, Zerrin, Karaman; (2004), “Kamu Yönetiminde Yeniden Yapılanma Gerekliliği Üzerine”, **Yerel Yönetimler Kongresi: Düünden Bugüne Yerel Yönetimlerde Yeniden Yapılanma**, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Biga İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Biga-Çanakkale, ss. 19-26.

- TORTOP, Nuri; (1996), **Yerel Yönetimler**, No:263, Ankara, 188s.
- YEREL YÖNETİMLER ARASINDAKİ İLİŞKİLERİN İZLENİMLERİNE GÖRE YEREL YÖNETİMLERİN GELİŞİMİNE ETKİLERİ, <http://www.yerelnet.org.tr>, Erişim Tarihi: 03.08.2008.
- YILMAZ, Osman; (2001), **Kamusal Mali Yönetim ve Yerel Kamusal Malların Sunumunda Etkinlik: Türkiye İçin Bir Model Önerisi**, D.İ.Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Ankara, 97s.